

GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ BARCELONA-ANKARA

Yazarlar

Mehmet TUNÇER - Banu ÖZTÜRK

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa Tasarımı
978-625-375-564-5	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Kapak Tasarımı
Güzel Şehir İlkeleri Barselona-Ankara	Göksu TUNÇER
Yazarlar	Yayıncı Sertifika No
Mehmet TUNÇER	47518
ORCID iD: 0000-0002-1591-6383	
Banu ÖZTÜRK	Baskı ve Cilt
ORCID iD: 0000-0002-4562-0735	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	ARC010000

DOI

10.37609/akya.3736

Kütüphane Kimlik Kartı
Tunçer, Mehmet [ve başkaları...].
Güzel Şehir İlkeleri Barselona-Ankara / Mehmet Tunçer, Banu Öztürk.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.
203 s. : fotoğ, şekil. ; 210x297 mm.
Kaynaklar dipnotlarda.
ISBN 9786253755645

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

“Güzel Şehir İlkeleri: Barcelona-Ankara” başlıklı bu kitap, değerli meslektaşlarım Prof. Dr. Mehmet Tunçer ile Prof. Dr. Banu Öztürk’ün, birlikte yayıma hazırladıkları çok önemli bilimsel katkılardan biri. İspanya’nın Katalonya Özerk Topluluğu’nun Başkenti olan Barcelona, yüzyılların kent kimliğine ve kültürüne çok önemli değerler kazandırdığı bir dünya kentidir. Kültür varlıklarının ve doğal yeşilliğin bilinçli bir koruma anlayışı çerçevesinde, yalnız İspanyolların değil bütün insanlığın kullanımına sunulması, dünyanın başka ülkelerinde de gerçekten örnek alınmaya değer bir uygulamadır.

Kitabın Giriş Bölümü’nde, “güzel”, “korunmuş”, “yaşanabilir”, “yeşil” kent kavramlarının ne anlama geldiği tanımlandıktan sonra, bir “Güzel Şehir?” olan Barcelona’nın güzelliğini aldığı kimlik öğelerine yer verilmektedir.

La Sagrada Familia Bazilikası ve sahip olduğu sanat öğeleri bu örneklerin başında yer almaktadır. Bu örneğe, kentin açık ve kamusal alanlarında yer alan heykellerin de eklenmesi gerekir. Açık alan heykelciğinin tarihsel gelişim sürecinin tanıtımına da yer verilen kitapta, Park Güell, Barri Gotic Mahallesi, La Rambla Yaya Bölgesi ve Rambla del Mar ile Barcelona’daki Augustus Tapınağı, Barcelona Güzel Kentine gerçek güzelliğini katan eşsiz değerler olarak tanıtılmaktadır.

Yazarlar, bu bağlamda Ankara’da da doğal, tarihsel çevre ve koruma olgusunun ne durumda olduğuna kentten örnekler vererek dikkat çekmektedirler. Kardeş Şehir Roma ve Ankyra (Ankara) karşılaştırmalarına da yer verilen kitap, gerçek korumanın halkın ve yöneticilerin gerçek koruma bilincinin gelişmesiyle başarılı olabileceğini bilimsel yöntemlerle ortaya koymaktadır.

Hiç kuşku yok ki, bu değerli kaynak, bilim ve araştırma çevrelerinde büyük ilgi görecektir, koruma konularında uzmanlaşmayı amaçlayanların başucu kitabı olma özelliğini koruyacaktır. Bu konularda daha önce de benzer çalışmalar ve yayınlar yapmış olan değerli yazarlar Prof. Dr. Mehmet Tunçer ile Prof. Dr. Banu Öztürk’ü bu katkıları nedeniyle de kutluyor, başarılarının sürekli olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Ruşen KELEŞ
Haziran 2025, Ankara

SUNUŞ

Dünyanın en güzel şehirlerinden biri, doğasıyla, kültürüyle, sanatsal, mimari ve tarihsel değerleri ile binlerce yıllık bir liman ve ticaret şehri Barselona üzerine yazmak hakikaten zordu. Daha önce farklı konularda disiplinlerarası çalışmalar yapmış olmanın verdiği cesaretle yola koyulduk. Öncelikle hangi ilkeleri ön planda inceleyeceğimize karar vermek gerekiyordu. Antoni Gaudí'nin eserleri ile bezenmiş şehrin "Sagrada Familia", "Parc Güell" gibi en çarpıcı örneklerini ele almaya, peyzaj, mimari, sanat, kentsel tasarım ve şehir planlaması ögelerine ağırlık vermeye karar verdik.

Bir şehre "güzellik", "değer", "zenginlik", "yaşanabilirlik", "çekicilik" ve "mutluluk" katan değerlerin sadece belirli alanlarda değil, şehrin bütününe yayılan, yüzlerce yılda biriken ve "Yerin Ruhu" (Genius Loci) nu oluşturan değerler olduğunu yeniden gözlemledik.

Denizi olmayan ancak akarsuları, gölleri bulunan Ankara ile karşılaştırma yaparken, bir liman şehri olan Barselona'nın su kültüründen ayrı düşünülmemeyeceğinin farkındaydık. Ancak, yok edilen doğal değerleri, vadileri, dere-leri ve çayları, "Yeşil-Mavi Altyapı" sı ile Ankara'da "Su kültürü" nün yeniden canlandırılabilceğini öngördük. Parkları (Gençlik Parkı gibi), vadileri (Dikmen ve İmrahor Vadileri gibi) ile çok daha "güzel" ve "yaşanabilir" hatta iklim değişikliğine ve küresel ısınmaya karşı daha "Direnci Şehir" olabileceğini düşünerek, bu konudaki yazılarımızı biraraya getirdik. Bu kitapta yazarların bazıları ilk defa yayınlanan, bazıları da eski araştırma ve yazılarından Güzel Şehir İlkeleri ile ilgili gördüklerimiz yer almaktadır.

"Doğal, Tarihsel ve Kültürel Değerlerin Korunması" kapsamında Barselona'daki El Born, El Raval ve Barri Gotic (Eski Şehir) kesimlerini inceledik. Tarihi çevre koruma, yapıların onarımlarla ele alınması, çevre ve turizm açısından değerlendirilmesi, planlı yaklaşımlarla "Yerin Ruhu" nu ortaya çıkaracak ve sürdürecektir karar ve uygulamaları yazmaya çalıştık.

Ulus merkezli eski Ankara (Ankyra), Hitit, Frig, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinden bugüne kadar kesintisiz yerleşilmiş, günümüzde olduğu gibi Antik Dönem ve sonrasında da önemini korumuş bir şehirdir. Ankara'da Ulus Tarihi Kent Merkezi'ndeki bazı güncel uygulama alanlarını (Ankara Kalesi, Hamamönü, Hacıbayram Camisi ve Augustus Tapınağı çevresi, Roma Tiyatrosu, Çerkeş Sokak gibi) ele aldık. Tarihi çevre korumasında Barselona ile bazı yönlerden benzerlikler kurarak, bu kesimlerin daha "güzel", "onarılmış", "yaşanabilir", "yaya ağırlıklı" olarak ele alınmasına yönelik öneriler geliştirilmeye çalıştık.

Tarihi limana ulaşan yaya aksı "La Rambla" Barselona'nın en etkileyici ve en çok turist çeken yaya bölgelerinden biri olarak; üzerinde yer alan mekânlarla İstasyon'dan Ulus'a doğru, Anafartalar'a ve "Şehrin Tacı" Kale'ye ulaşan aks "Kültür Aksı" olarak yayalaştırılmalı ve tramvay aksı olmalıydı. Bendedesi'ndeki ödüllü Roma Tiyatrosu, Hal çevresi ile bütünleşen Çerkeş Sokak ve Anafartalar ve Çıkırıklar Yokuşu ile birlikte düşünülmeliydi.

"Güzel Şehir İlkeleri: Kardeş Şehir Roma-Ankara" kitabında, Ankara'nın kardeş şehri olacak Roma ile olan tarihsel, mimari ve kültürel ilişkisi ele alınmıştı. İki şehir arasında "Kardeş Şehir" olgusu kültürel alışverişi sağlamak, daha iyi uygulamaları paylaşmayı ve sürdürülebilir, estetik ve yaşanabilir bir çevre oluşturmayı hedefler. Günümüzde Barselona-İstanbul ile "Kardeş Şehir" dir, ancak Ankara'ya pek çok konuda örnek olabilecek, Ankara'nın da pek çok konuda Barselona'ya örnek olabileceğini düşünüyoruz.

Bu kitapta ele alınan bir başka boyut da mimarlık ve sanattır. Aslında bir şehirde sanata yeterince yer yoksa o şehir sağlıklı bir şehir sayılmaz.. Sanatı ilkokuldan başlayarak eğitime dahil etmek, sevdirmek, sanat ve sanatçılara karşı duyarlı bir toplum oluşturmanın temel koşuludur.. Yüzyıllar boyunca nesilden nesile aktarılan sanat bilgileri, usta, kalfa, çırak ilişkisi içinde eğitimi gerçekleştirilen geleneksel el sanatları, artizanlık, kendine has mekan ve sokaklarda yaşamaya devam eder.

Barcelona, Gaudí'nin yaşadığı ve en ünlü eserlerini verdiği önemli bir şehirdir. Eserleri dünyaca tanınan ve öncü olan Sagrada Familia, Park Güell ve diğerleri.. Çoğu Art Nouveau akımının öncüsü UNESCO Dünya Mirası listesine girmiş anıtlar, parklar ve Casa Mila vd konutlar...Ayrıca parklar, meydanlar, yaya bölgeleri, kıyı düzenlemeleri gibi kamusal alanlar ile diğer peyzaj değerleri "Güzel Şehir İlkeleri"nin başlıcalarından olan "yeşil + yaya şehri" olarak değerlendirilmiştir.

Önsöz'de, bu kitabı yazmamız için bizleri destekleyen, güzel şehir, şehir planlama, peyzaj, tarihi çevre ve Barcelona - Ankara ile ilgili görüşlerini bizlerle paylaşan sevgili hocamız Prof. Dr. Ruşen Keleş'e en içten sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz. Arşiv bilgilerini ve güncel fotoğrafları bizlerle paylaşan Ankara BŞB Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi Danışmanı Bekir Ödemiş ve ekibine, sanat eseri fotoğraflarını yayınlamamıza izin veren Mustafa Taşkın, Mehmet Hamurkaroğlu, Deniz Seyran ve Ahmet Soyak'a çok teşekkür ediyoruz.

Doğal olarak kendilerine ayırmamız gereken zamanları bu eser için kullandığımız her zaman sevecenlikle bizleri destekleyen ailelerimize sonsuz teşekkürler.

*Mehmet Tunçer & Banu Öztürk
Ankara - Temmuz 2025*

İÇİNDEKİLER

ŞEHİR TANIMLARI ve İNSAN ODAKLI “GÜZEL ŞEHİR”	1
İdeal Şehir Kavramı: Vitruvius ve Leonardo Da Vinci	2
Şehir İmgesi, Şehir Estetiği ve Yerin Ruhu (Genius Loci)	3
Kevin Lynch “Şehir İmgesi (Image of the City)”	4
GÜZEL, ESTETİK, KORUNMUŞ, YAŞANABİLİR, YEŞİL BİR ŞEHİR : BARCELONA	6
Antoni Gaudí	8
Unesco Dünya Mirası : La Sagrada Familia	9
Sagrada Familia Bazilikası’nda Sanatsal Öğeler	12
“Gaudí Yılı” Sergisi	15
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: SANAT ÖGELERİNİN KULLANIMI	
AÇIK ALANLARDA HEYKEL-ÇEVRE İLİŞKİSİ VE TASARIMI	18
Açık Alan Heykeltçiliğinin Tarihi Gelişim Süreci	20
Açık Alan Heykellerinin Fiziksel Açıdan Çevre İle İlişkileri	27
Barcelona’nın En Önemli Sanatçılarından Joan Miró	32
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: DOĞAL PEYZAJ DEĞERLERİNİN, TARİHSEL VE KÜLTÜREL	
PEYZAJIN KORUNMASI - PARK GÜELL	35
Park Güell’in Konumu ve Yeşil Sistem İle İlişkisi	36
Parkta Yer Alan Bitkiler	41
Parkta Biyolojik Çeşitlilik	43
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ PARKLAR VE REKREASYON ALANLARI: GENÇLİK PARKI	44
Parklar ve Yeşil Alanların Önemi	47
Şehirselleşme, Parklarda Yenileme	50
Gençlik Parkı	51
Gençlik Parkındaki Değişim Dönemleri	53
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: BARCELONA’DA TARİHİ ÇEVRE VE KORUMA OLGUSU	60
Museu D’història De Barcelona (Muhba)	62
İNSAN ODAKLI “GÜZEL ŞEHİR”: LA RAMBLA YAYA BÖLGESİ	65
Rambla Del Mar	71
BARCELONA TARİHİ ve AUGUSTUS TAPINAĞI	72
KALE PARKI (PARC DE LA CIUTADELLA)	79
Barcelona Hayvanat Bahçesi	82
Arc De Triomf, Barcelona Şehrindeki Kentsel Silüet	85
BARCELONA’DA ROMA DÖNEMİ AUGUSTUS TAPINAĞI	87
Barcelona Augustus Tapınağı	88

ANKARA'DA TARİHİ ÇEVRE VE KORUMA OLGUSU KARDEŞ ŞEHİR ROMA – ANKARA (ANKYRA)	90
Kardeş Şehir Nedir?	91
Augustus Tapınağı	92
Roma Dönemi Caracalla Hamamı.....	104
Roma Dönemi Tiyatrosu	104
Sonuçlar	107
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: TARİH, KÜLTÜR, ANI DEĞERLERİNİ KORUMA VE SERGİLENME ORTAÇAĞ BARRI GOTİK MAHALLESİ	109
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ : TARİHİ ÇEVRE KORUMA ULUS HACI DOĞAN MAHALLESİ VE ÇERKEŞ SOKAK	117
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: TARİHİ ÇEVRE KORUMA HAMAMÖNÜ, HACIBAYRAM CAMİSİ ÇEVRESİ VE ANKARA KALESİ ÖRNEKLERİ	130
ANKARA KALEİÇİ'NDEKİ UYGULAMALAR.....	135
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: YAYA DOSTU ULAŞIM, TOPLU TAŞIMA, YAYA VE BİSİKLET ERİŞİMİ	142
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: TARİH VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİN KORUNMASI VE ONARIMI	147
SANAT, ŞEHİR ESTETİĞİ ve GÜZEL ŞEHİR UNESCO Dünya Mirası Alanı: CASA BATLLÓ, GAUDÍ.....	152
CASA MILA (LA PEDRERA)	155
GÜZEL ŞEHİR İLKELERİ: DOĞA, TARİH VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİN KORUNMASI VE ONARIMI MONTJUIC TEPEŚİ ve CASTELL de MONTJUIC	161
ŞEHİR TANIMLARI ve İNSAN ODAKLI “GÜZEL ŞEHİR”	173
PORT VELL	176
DOĞAL ÇEVRE KORUMA-DÖNÜŞÜM ÖRNEĞİ : DİKMEN VADİSİ	185